

Verslag iepen dijkje tussen Cole Porterstraat en Wollefoppenweg

26 mei 2025

Edith Stuivenberg,
contactpersoon Bomenstichting,
lid KNNV

Iep New Horizon

Inheemse iep, winter en zomer

Hoogte ongeveer 12-15 meter, maar ook wel 25 meter, afhankelijk van de groeiplaats en het klimaat. Gemiddelde groeisnelheid. De kroon groeit dicht en verbreedt kegelvormig tot eivormig. Opvallend is de sterke vergaffeling in de top, maar dit is niet nadelig voor doorgaande harttak-ontwikkeling. Als er zwaar opgekroond wordt ontstaat een bolvormige kroon. De stam dikt al bij een jonge boom opvallend sterk aan. Als jonge boom heeft De New Horizon begeleidingssnoei nodig om uit te groeien tot een goede, regelmatig gevormde boom. Voor meer informatie: zie bijlage 1.

Vergaffelen

Vergaffelen bij iepen betekent dat de onderste takken te dik en te zwaar worden, waardoor de hoofdtak minder stevig wordt. Door regelmatig te snoeien en een doorgaande harttak aan te houden, kan vergaffelen worden voorkomen.

Begeleidingssnoei

Begeleidingssnoei is een techniek waarbij de boom in de eerste jaren regelmatig gesnoeid wordt om de hoofdtak te versterken en te voorkomen dat de onderste takken te zwaar worden. Begeleidingssnoei kan het beste tussen de late winter en het vroege voorjaar gedaan worden, wanneer de boom in rust is.

Factoren die de groei van een iepenboom op het dijkje hebben belemmerd:

1. Onvoldoende zonlicht heeft de groei van deze iepenbomen negatief beïnvloed. Bij onvoldoende licht kan de groei van de iep vertragen of zelfs stoppen
2. Verkeerde begeleidingssnoei. De 'New Horizon' iep heeft een typisch piramidale kroonvorm. De Ulmus New Horizon heeft op jonge leeftijd regelmatig begeleidingssnoei nodig en kan dan uitgroeien tot een goede, regelmatig gevormde boom. De Ulmus New Horizon heeft de neiging om te vergaffelen, maar dit staat de doorgaande harttak niet in de weg. Dit heeft de snoeier duidelijk niet begrepen en heeft zo aantoonbare schade aangericht. Nu hebben de iepen een onregelmatige kroon, waardoor takken kunnen breken of worden beschadigd door wind, sneeuw of ziekten.
3. Sterk verminderde vitaliteit. De algehele gezondheid van de iep kan verminderen, waardoor hij kwetsbaarder wordt voor ziekten en plagen. Dat is al aan enkele bomen goed te zien. Zie bijlage 2 uitval iepen met foto's.

Conclusie

1. Vraag is of de onregelmatige kroon nog gecorrigeerd kan worden. Dat kan betekenen rigoureuze snoei van takken die in de verkeerde richting groeien. Hier is advies voor nodig.
2. Variatie in aanplant. Dit levert voordelen op in de vorm van een grotere weerstand tegen ziekten en plagen, een hogere biodiversiteit en beter bestand tegen klimaatverandering. Een menging van eiken, iepen, linden en populieren is goed mogelijk uit oogpunt van herstel van inheemse biodiversiteit. De Ulmus New Horizon is een exoot en heeft geen of weinig impact op de biodiversiteit. Zie bijlage 1
3. Het dijkje zou meer ecologisch ingericht en beheerd kunnen worden. Een ecologisch ingerichte dijk in een stad betekent dat deze dijk wordt ingericht en beheerd met het oog op de natuurlijke omgeving en de biodiversiteit. Deze oude dijk uit 1850 wordt weer een groene, levendige leefomgeving voor planten en dieren. Dat betekent een ecologische verbinding tussen de bestaande natuurgebieden in het gebied en de stad. De dijk wordt hiermee een belangrijke ecologische verbinder.

Kaart uit 1850. De rode pijl verwijst naar het dijkje tussen de Cole Porterstraat en de Wolkefoppenweg. Bron: topotijdreis.nl

Bijlage 1 - Ontstaan (Ulmus) iep New Horizon

Afhankelijk van de groeiplaats en het klimaat wordt de hoogte van de iep New Horizon ongeveer 25 meter met een gemiddelde groeisnelheid. De iep New Horizon ontstond op de University of Wisconsin uit een kruising tussen

- **Ulmus (iep) pumila**

Ulmus pumila en heeft een hoge resistentie tegen iepziekte. De Ulmus pumila, Siberische iep, is afkomstig uit Azië. In onder meer Zuid-Europa, de VS en Zuid Afrika gedraagt Ulmus pumila zich als een invasieve exoot. Voor een toepassing als laan-/ parkboom is dit wellicht niet problematisch, maar een ruime aanplant in het landschap is vanwege deze agressieve uitzaai niet aan te raden.

- **Ulmus (iep) japonica**

Land van oorsprong is Japan, China, Mongolië en Korea.

- **Ulmus New Horizon weinig en geen impact op de biodiversiteit**

De inheemse iepen zijn ecologisch belangrijk. Meer dan honderd insectensoorten en mijten zijn gespecialiseerd op de iep. Hun bladeren worden veel door insecten gegeten. De inheemse iep is een waardplant voor veel vlindersoorten. De vraag is of deze Ulmus New Horizon als exoot voldoende is geïntegreerd om van enige betekenis te kunnen zijn voor onze inheemse insecten.

Aantal aangetroffen Insectensoorten bij verschillende boomtypes

Bijlage 2 Uitval iepen dijkje tussen de Cole Porterstraat en de Wollefoppenweg.

Bijna alle iepen tussen de Cole Porterstraat en het bruggetje hadden problemen.

Geen doorlopende hoofdtak meer.

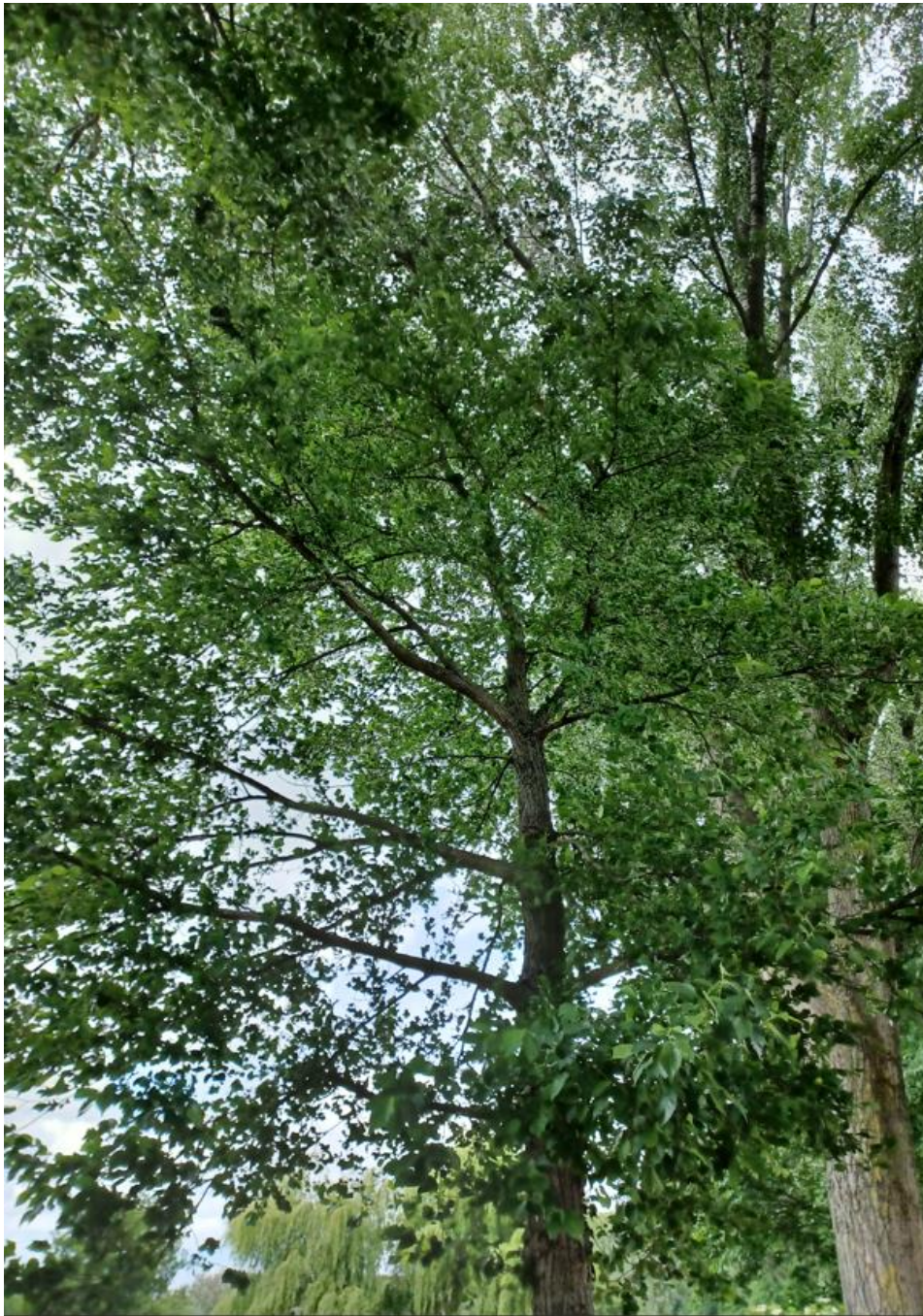
Niet iedere woekering vormt een probleem.

Een bacterie infectie?

Links: mogelijk een mechanische wond.

Rechts: dezelfde soort wond, maar nu met slijmuitvloei als reactie op een schimmel, insect of bacterie.

Hoofdtak buigt sterk af naar links.

Stamscheuren

Korte oppervlakkige scheuren ontstaan door diktegroei. Deze stamscheuren zijn daarvoor te groot. Zij gaan ook niet door tot in de stamvoet. Mogelijk zijn ze ontstaan door hitte, maar waarschijnlijker is door spanningen in het hout. Vaak bij bomen met draaigroei. Dat kan veroorzaakt zijn door een eenzijdige kroonontwikkeling. Daar hebben de meest iepen op dit dijkje last van. De ondelinge samenhang van e houtvezels in de dwarsrichting is veel zwakker dan in de lengterichting. Daardoor kan een stam met draaigroei stamscheuren krijgen, wanneer krachten tegen de richting van de spiraal wordt uitgeoefende. Bijvoorbeeld door de wind. Er is een verhoogd risico van uitscheuren. Als de boom de scheur gedeeltelijk of geheel kan overgroeien dan is dat risico er niet meer.

Links. Naaldbomen produceren hars en loofbomen slijm. Bij deze boom zie je ontschorsing en mogelijk oud slijm. Oud slijm is donker en herkenbaar bij ontschorsing.

Rechts. Het is nog maar de vraag of een boom met zo'n diepe verwonding het gaat redden. Er zijn meer iepen die beter vervangen kunnen worden, omdat hun schade al erg groot is en hun levensverwachting gering.